

"עולמך תראה בחיידך"

בברית הפרידה שברכו חכמים שעה שנפטרו מבית המדרש, אנו מוצאים פסיקה מאלפת. הם פתחו ואמרו זה לזה: — „עולמך תראה בחיידך...". ויש בו בניסוח זה משמעות מיוחדת לגבי דיננו.

אח"ח 347912

בית המדרש הוא מקום בו בונה לו אדם את עולמו. עוד לפני שהוא מברר לעצמי את חובתי, הרי מתיך שהוא בא במגע עם עולמה של תורה. הוא לומד להכיר ולטפח את עולמו שלו. בן בית המדרש. אותו צורב אשר עשה לילות כימים בעמלה של תורה — חדר למע' מקים חדשים באישיותו, גילה מרחבים חדשים בהווה כולה, והציב אופקים מיוחדים לחייו. מעתה משתקף עולם התורה בכל ישותו, והוא יוצא מבית המדרש, ואיצר בחונו ^{אוצר החכמה} עולם מלא של תורה.

מה נפלאה היא הברכה, ברכת הפרידה מבית המדרש — „עולמך תראה בחיידך". להמשיך ולראות בקיומו של אותו עולם נשגב אשר נבנה באהלה של תורה, ב' המשך בנינו, בשנשינו לתפארת.

*

עולם זה של בן בית המדרש, הוא בראשונה עולם של יניעת התורה, של יופי הטוה, ושל טהרת הנפש. בעולם זה מוריקים את השקר ואת הטשטוש. סולדים מזויף מחיקוי, ובוים לראויות ו להעמדת פנים. עולמה של תורה עולם בירור היא. עולמית כי קבלת הדורות בכל תפארתה, וכל ניטה של שיתפויות אין לה כי קיים. שם בהיכלה של תורה לא סוחרים באמת. לא שתפשרים על חיי בונה, ולא גורסים קטנויות ונסות רוח.

בבית המדרש יודעים תלמוד תורה כשהוא מושתת על תורתם של גדולי עולם באיתו מהלך ודרך אותו סללי יבותינו מקדמת דנא. בבית המדרש יודעים הרכבת תורה במתכונת הבנויה על קבלה של דורות. כל ההווה כולה טקוי פלת כטציאות אחת שכל כולה מיוסדת על מסורת של תורה בטהרתה.

אם נעבור טשפה של חנדרות לשפה של טציאות, הרי נאמר כי עולמו של בית המדרש אינו מכיר בתערובת של קורש וחול, הוא שולל אותה, הוא אינו

מבין הרבצת תורה במושגים של רבנית ודיינות נוסח הדור האחרון, הוא סולד מעסקנית ציבורית הבנויה על שמיר לי ואשמור לך, והוא בז לתופעות של תורה מזויפת, היינו — ריפורמות בנוסח ה' עתיק של חיי תורה אמיתיים.

בבתי המדרש הישנים — מעמידים עולם ברור של יניעת התורה. לא עוסקים שם בדגשים מיוחדים על גירסאות ונוסחאות וכתבי יד, לא עורכים אינציקלורדיות, ולא מלקטים אסופות, לא פוסקים הלכות לפי אינדקס, ולא שוקעים במחקרים בלשניים והיסטוריים. בקצרה: — הישיבות בנויות על גישה הרואה את הכל מתוך אספקלריה ברורה של חנוך לתורה כפי שקיבלנו אותה מרביתנו, ללא כל חדשנות.

יש לכך טעם כה רב לומר לצורב צעיר ערב צאתו מבית המדרש — עולמך תראה בחיידך! אותו עולם של תורה שראית בישיבה, אותם ערכים, אותם עקרונות, אותו סגנון, ואותה גישה. עולם זה שחיית בו, נשמת את אוירתו, ובנית את עולמך שלך לאורו, עולם זה — תראה בחיידך.

*

כשצועד בן ישיבה את הצעד הראשון טרישיבה לקראת חייו, הוא נתקל בצד איתם כוללי אברכים הטטפחים את המשכיותו של עולם התורה, בשלל של מוסדות דומים לכאורה. בתי מדרש ל... טיניהם, מדרשות, מכונים, — כמובן תלמוד תורה, אך פה רבנות, שם דיינות, פה השתלמות צדית, ושם מפעלים מסוריימים, הכל במסגרת של עסק התורה. אך האם כל אלו כולם, משמשים ביטוי לעולם התורה כפי שחונך והיגרל בבית המדרש? — האם תורת רבותינו היא זו? — האם את עולמו יראה בדרכים אלו — בחייו?

ומכאן אל הצעד המכריע — לזיכוי הריבים. לאן? — אל ה„ישיבה" התייכנית. אל המכון, המכללה, המדרשה, המועצה הדתית, „ישיבת" ההסדר, ה' מפלגה, וכו'... האם חביטוי לעולמו של בן בית המדרש הוא בכגון אלו, האם שם הוא יכול לתת מבצ לתורת חייו אותה סגף אצל רבותיו?

אך מי בנה את תנועת התיכונים לכה ווניה. מי נתן יד לכל אותם מוסדות שלל הדעות אינם בנויים על מתכנית של מורשת אבות. מי משוטט במסדרונות הרבנות הקנויה והבזויה, ומי מאכלס את רוב רובם של „מוסדות הדת" שמיסביבנו.

האם אין אלו אותם אשר שנים רבות חבשו את ספסלי בית המדרש הישי, אותם אשר בהם השקיעו רבותינו את מיטב כוחם, להקנות להם תורת בית אבות, ולבנות את עולמם. והנה הם רוי אים בחייהם, לא את עולמם שלהם, ועולמה של תורה אשר שוקע בלבנם, מנוצל לאותם אפיקים אשר לא מבית המדרש יצאו, ואליהם אינם באים.

קללתו של דור היא זו — כשבני יצאו לבקש את דרכם, האמת אשר קנר בלבנם לא מצאה לה ביטוי. הם בהינטי קות של... סטו לצדי דרכים — ואת עולמם המלא באמת ובטוהר לא מצאו.

*

מה כואבים הדברים כשאנו יודעים נאמנה מה רב כוחם של בני עולם ה' תורה. אין לנו אף יכולת להעריך את כובד המשקל של הכח האצור באותם אברכים מוצלחים גידולי בית המדרש. מה בכוחם לחולל — מה ביכולתם לפי עול.

כמה ישיבות גדולות וקטנות, כני כיללי אברכים, כמה תלמודי תורה ו' מוסדות חנוך יכלו להקים. איזו תנועה אדירה בכמות ובאיכות יכלה להתרולל — אם מיטב הכוחות היו נחלצים לזיכוי הרבים במסגרת עולמנו שלנו, המשימיר עומדות מאז ועד היום בשער, יחידים חוללו נפלאות, והרבים הלוא היו יכילי להאיר עולמות — אם את עולמם ה' מבקשים.

*

מעשה שטן הוא המחדיר את האשליי היאוש והחדלון, כי במסגרות שלנו א' אפשרות ואין צורך. חצרכים עצומים האפשרויות גדולות. ובני התורה הראויי לכך נקראים אל יעודם האמיתי ועו הטמון בברכה הנפלאה של — עולם תראה בחיידך.